

Değişmeyen Algılar, Değişmeyen Sorunlar: Öğrenci-Öğretmen-Veli Bağlamında İlkokul Görsel Sanatlar Dersi*

Permanent Perceptions, Unchanging Problems: Visual Arts Course in Primary School at the Context of Student-Teacher-Parent

Nurgül Çakmak**

Burçin Türkcan***

To cite this article/ Atf için:

Çakmak, N. ve Türkcan, B. (2019). Değişmeyen algılar, değişmeyen sorunlar: Öğrenci-öğretmen-veli bağlamında ilkököl görsel sanatlar dersi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 7(2), 768-791. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.13m

Öz. Bu araştırmanın amacı, öğrenci, öğretmen ve velilerin görüşleri doğrultusunda ilkököl Görsel Sanatlar dersinin incelenmesidir. Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Gaziantep ilinde bulunan ilkokullarda, 4. sınıfta öğrenim gören altı öğrenci ve onların öğretmen ve velilerinden oluşturulmuştur. Araştırma verileri, iki oturum olarak yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmış, içerik analizi yöntemiyle analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersinin önemli ve gerekli olduğuna inandıkları, ancak fiziksel koşullar ve programdan kaynaklanan çeşitli gerekçelerle bu atfedilen önemin uygulamalara pek yansıtılmadığını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, her üç katılımcı grubunda en dikkat çekici sonuçlar, öğrencilerin bu dersi en çok hayal dünyalarını özgürce yansıtabildikleri için sevdikleri, ancak dersin resim çizmek ile sınırlı kaldığı görüşüne sahip olduğu; öğretmenlerin bu dersi işlemeye yönelik kendilerini yetersiz gördüğü, velilerin ise bu derse yönelik sınıf öğretmenlerinden ve çocuklarından pek bir beklentiye sahip olmadıkları yönündedir. Bu araştırma sonuçlarının konuya ilişkin farklı yıllarda yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermesi, farklı bağlam ve koşulların sanat eğitimine bakış açısı ve uygulamalarında önemli bir farkı ortaya koymadığını düşündürmektedir. Bu nedenle, öncelikle öğretmenlerin alana yönelik hem bakış açılarını hem de uygulamalarını zenginleştiren hizmet içi eğitimleri ile sanat ve sanat eğitiminin önem ve gerekliliğine ilişkin aile eğitimlerine önem verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, sanat eğitimi, görsel sanatlar dersi, veli, sınıf öğretmeni, olgubilim.

Abstract. The aim of this study is to examine the visual arts course in primary school in line with the opinions of students, teachers and parents. In the research, phenomenology research pattern was used in the framework of qualitative research approach. The study group consists of six students from fourth grade in the primary schools from the Gaziantep province and their teachers and parents. The research data was collected from two sessions of semi-structured interviews. The collected data was analyzed and interpreted by the content analysis method. The following are the most remarkable results in all three groups of participants: The students think that they like this course because they can reflect their imagination freely, but that the course is limited to drawing; teachers see themselves as inadequate for this lesson, and parents do not have much expectation from their class teachers and children. The similarity of the results of this research with the results of other studies in this context indicates that different contexts and conditions do not reveal a significant difference. In this regard, it can be suggested to give particular importance to the family education related to the importance and necessity of art and art education together with in-service training that enrich both the perspectives and practices of teachers.

Keywords: Primary school, art education, visual art course, parent, classroom teacher, phenomenology.

* Bu makale, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanan "Öğrenci-Öğretmen-Veli Bağlamında Sanat Eğitimi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Sorumlu Yazar / Correspondence: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Türkiye, e-mail: nurgul.cakmak@hku.edu.tr ORCID: 0000-0002-7411-6781

*** Anadolu Üniversitesi, Türkiye, e-mail: burcint@anadolu.edu.tr ORCID: 0000-0002-2441-5185

Giriş

İnsanoğlu varoluşundan bu yana hayatta kalma çabasının yanı sıra hem hayattan haz alma hem de dünyayı anlama ve kendini anlatma çabası içerisinde. Bu çabaları sırasında doğayı incelemeye ve kontrol etmeye çalışarak ortaya koydukları ürünlerden biri de sanat olmuştur. Söz konusu çabaların bireysel ve toplumsal gelişime katkı sağladığı göz önüne alındığında günümüz eğitim dizgesi içinde bu gelişime katkı sağlayan en önemli alanlardan biri de sanat eğitimidir. Sanat eğitimi, çocuğun deneme, bulma, yargılama, eleştirme ve sonuçlandırma gibi bilimsel yöntemleri de kullandıkları; kendi duygu ve düşüncelerini keşfetmeye yönelik yaratıcı zekâlarını işe koşarak estetik bir bilinçle iletebilen bilinçli sanat tüketicileri yetiştirmeyi ön planda tutan bir öğretim alanıdır (Çakır İlhan 2007; Gençaydın, 1993; Türkcan, 2011; Yılmaz, 2007).

Sanat eğitiminin amacı, hem sanat üreticisinin hem de sanat eseriyle karşılaşarak onu değerlendiren sanat tüketicisinin zihinsel yeti ve süreçlerini harekete geçirmek; duyu, duyum, algılama, imgeleme, düşünme, anma, çağrışım gibi güçlerini eğitmektir (San, 1977). Sanat eğitimi yalnızca yetenekli insanlara yönelik, sanatçı yetiştirmek için yapılan bir etkinlik değildir. Birey hangi mesleğe yönelirse yönelsin, amacına uygun sanat eğitimiyle yetişmiş, estetik beğenisi gelişmiş bireylerin kendilerine ve toplumlarına katkıları her zaman daha fazladır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Sanat tüketicisinin sahip olduğu bakış açısı toplumdaki düzenin sağlanmasında etkilidir. Sanat eserini incelerken insan emeğine saygı duyulması ve estetiğe değer verilmesi, toplum içinde bireylerin birbirine saygı duyması ve pek çok açıdan çevreye duyarlı olması biçiminde yansır. Aynı zamanda bir sanat ürününü ortaya koyarken gerekli olan yaratıcılık gücü diğer mesleklerde verimli olmak için de gereklidir. Sanat eğitimi bireyin yaratıcı güç ve yetisini eğitmek ve yaşamına aktarmasına olanak sağlamak için vardır. Nitelikli bir sanat eğitimi analiz ve sentezi öğretmek bireyin yaratıcılığını geliştirir; hayal gücünü çalıştırır; içsel güç, enerji, duygu, duyum ve algının yaratıcı çabayla dışarıya çıkmasını ve tercih edilen malzemelerle şekillendirmesini sağlar (Çellek, 2003).

Sanat eğitimi alan birey, olay ve olguları farklı bakış açılarıyla değerlendirebilen (Yükselgün ve Türkcan, 2012), duygu ve beğenilerinin yanı sıra mantıklı gerçeklerle açıklamalarda bulunup çözümlenmelere gidebilen ve böylece dengeli bir biçimde yetişen (Karabulut, 2004; Ünver, 2002), aynı zamanda hissedebilen ve empatik (Gürtuna, 2007), estetik bir beğeni geliştirerek çevresindeki çirkinliklere tepki duyan ve bu tepkisini de olumlu değişkenlere dönüştürebilen (Elkoyun, 2007) niteliklere sahiptir. Bu nitelikteki bireylerden oluşan toplumlar ise kendi kültürlerine sahip çıkan, yaratıcı özellikleriyle üreten, estetik beğenileri gelişmiş hoşgörülü toplumlar olacaktır. Sanat eğitiminin bireylere en etkili kazandırılacağı dönem ilkökul basamağıdır. Hem ilkökul çağındaki çocuğun heyecanlı ve coşkulu iç dünyası hem de bu süreçte içinde bulunduğu sanatsal gelişim basamağı ilkökul dönemini sanat eğitimi açısından kritik bir duruma sokar. Sanat eğitiminin ilkökul dönemindeki önemli bir uygulama alanı ise Görsel Sanatlar dersidir. Bu derste hayal dünyalarını özgürce işe koşabilen çocuklar hem sanatsal malzemenin sağladığı olanaklarla hem de estetik bir kaygıyla ürün verebilmenin gururuyla çok boyutlu bir öğrenme deneyimi yaşarlar (Türkcan, 2008).

Sanat eğitiminin amaçlarına ulaşılmasını etkileyen çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri, kendi öğrenmelerini tutum ve davranışlarıyla şekillendiren ve kendi öğrenmelerinden sorumlu olan öğrenciler; çocuğun planlı ve programlı bir şekilde eğitilmesinden sorumlu olan öğretmenler ve çocuğun doğumundan itibaren en yakın çevresini oluşturan ve her alanda gelişiminden sorumlu olan velilerdir. Öyle ki, 13. yy.da yaşamış olan Zernuci adlı bir bilgin de “Eğitim ve öğretimde başarı, üç unsurun gayretine bağlıdır. Bunlar öğretmen, öğrenci, baba (veli)’dir.” diyerek öğrenci, öğretmen ve velilerin tutum ve davranışlarının eğitim-öğretim için ne kadar önemli olduğunu özlü bir şekilde ifade etmiştir (Çelik, 2005).

Sanat eğitimi ve görsel sanatlar dersinin de niteliğini etkileyen en önemli unsurların başında çocuk gelir. Çocuklar doğası gereği sanatsal ve yaratıcı etkinlikler ile oyunlara oldukça ilgili ve meraklıdır. Bu etkinliklerde büyük bir heyecan ve zevk içerisinde ilgilerini sürdürebilecek beceriye sahiptirler (Artut, 2009). Sanat etkinleri her çocuk için mutluluk vericidir. Çocuklar boyalarla oynamaktan, kâğıdı yırtmaktan, buruşturmaktan, yapıştırmaktan, kil ile uğraşmaktan, ona şekil vermekten büyük zevk alırlar (Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Çocuklar sanat etkinliklerini ve oyunlarını dünyayı tanımak ve anlamak için kullanırlar. Bu etkinlik ve oyunlarla kendilerine hayali küçük bir dünya oluştururlar ve bu dünyada deneyimler kazanarak kendilerini gerçek yaşama hazırlarlar (Ayaydın, 2011).

Okulöncesinden üniversiteye eğitimin her aşamasında amaca uygun bir sanat eğitimi, nitelikli sanat eğitimcileri ile mümkündür. Ülkemizde genellikle ilkokul döneminde sanat eğitimi derslerini sınıf öğretmenleri verir. Bu nedenle sınıf öğretmenleri eğitim-öğretim sürecinde, sanat ve sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği, müze eğitimi, öğrencilerin sanatsal gelişimi, onları gelişimlerin doğasına ve yaratıcılıklarına zarar vermeden nasıl yönlendirebilecekleri ve hangi etkinlikleri yaptırabilecekleri ile ilgili teorik ve uygulamalarda bilgi sahibi olmalıdır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Görsel Sanatlar dersinin amacına ulaşabilmesi için öncelikle öğretmen, bu dersin önem ve gerekliliğine inanmalı ve bu inancını öğrencilerinden başlayarak diğer kitlelere hissettirmelidir. Bununla birlikte öğretmen, özgür ve demokratik bir sınıf ortamı oluşturmalı; öğrencilerin kendilerine özgü yaratıcılıklarını engellememeli; onları bir birey olarak kabul etmelidir. Bu derste öğretmen, iki ve üç boyutlu biçimlendirme çalışmalarına, sanat eserlerini incelemeye, çok çeşitli yöntem ve tekniklerin yanı sıra farklı araç ve gereçlerin kullanımına yer vermeli; çalışmalar ders sırasındaki ilgi ve heyecanı içerisinde yapılması için olabildiğince sınıf ortamında tamamlamalı; öğrencilerin çalışmalarını sergilemeye özen göstermeli; değerlendirmeyi belirli ölçütlere göre ve yansız olarak yapmalıdır (Türkcan, 2011).

Sanat eğitiminin doğrudan davranışlardaki niteliği belirlediği ve çocuğun olaylara farklı bakış açılarıyla yaklaşmasını sağladığı düşünüldüğünde, okulda Görsel Sanatlar dersinde verilen eğitimin ailede devam edilip desteklenmesi yani bir sürekliliğin sağlanması gerektiği ortaya çıkar (Abacı, 2003). Okul ve aile toplumsal kurumlardır ve okulun çocuk için belirlediği her amaç aslında aileyi de içine alır (Diken, 2008). Aile, çocuğa model olma, onun yönelimlerini etkileme, yeteneklerini geliştirme ve çocuğu sanat ortamı ile tanıştırma bakımından önemli bir birimdir (Ulusoy, 2005). Ailedeki bireylerin sanata yaklaşımı, sanata izleyici olarak da olsa katılımı çocuğun da sanata değer vermesini sağlar (Abacı, 2003). Bununla birlikte ilgilerin oluşmasında da çocuğa model olan ailelerin rolü büyüktür. Çocuk ilgilendiği ve merak ettiği alanlara yönelik çalışmalar yapmak ister ve öğrenmelerini bu yönde sürdürür. Ancak çocuk dünyaya ilgileriyle birlikte gelmez. O ilgilerini bazı deneyimler sonucu ve öğrenme yoluyla geliştirir. Sanata değer veren veliler çocuğa zengin öğrenme ortamları oluşturarak onun ilgilerinin gelişmesinde katkıda bulunabilir. Bir müzik aleti çalan, resim yapan, kitap okuyan, konsere, tiyatroya veya resim galerisine sıklıkla giden veliler, kendi uğraşlarıyla çocuğa önemli birer örnek oluştururlar. Veliler her dönemde çocuklarını sanata özendirmeli ve bu bağlamda çocuğun bulunduğu ortamlarda onun ilgi ve dikkatini çekebilecek sanatsal öğelerin bulunmasını sağlamalıdır. Bunu yaparken de özellikle niteliksiz, zevksiz, kiç (kitch) diye adlandırılan nesnelere kaçınmaları ayrı bir önem taşımaktadır. Onların kendi deneyimlerini ortaya koymalarına fırsat vermeli, duygu ve düşüncelerini ifade etmek üzere kavram ve becerilerini geliştirmelerine yardım etmeli, estetik duyarlılığa sahip bireyler olarak yetişmesini sağlamalıdır (San, 2011; Yavuzer, 2012).

Çocuğun iyi bir sanat eğitimi alması ne sadece öğrencinin öğrenmek için çaba sarf etmesine, ne öğretmenin çocuğa öğretim ortamı hazırlayıp, programını iyi bir şekilde uygulamaya koymasına, ne de velinin çocuğuna iyi bir örnek olup ona ortam hazırlamaya çalışmasına bağlıdır. Sanat eğitiminin

niteliği bu üç unsurun (öğrenci, öğretmen ve veli) beklenti ve çabalarının benzer anlayışlarla birbirini tamamlamasına bağlıdır. Alan yazın incelendiğinde, Görsel Sanatlar dersine yönelik öğrenci görüşlerinin ele alındığı araştırmalarda öğrencilerin, bu dersi zevkli ve heyecan verici buldukları, diğer derslerden farklı görerek sevdikleri ve onlara hayal kurma olanağı verdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca bu araştırmalarda öğrencilerin, ders saatini az bularak farklı malzemeler ile çalışmak istedikleri, resim yapma yollarının öğrenilmesi beklentilerinin olduğu gibi sonuçlara da ulaşılmıştır (Avşar ve Soğancı, 2011; Kalyoncu, 2013). Öğretmenlerin Görsel Sanatlar dersine yönelik görüşlerinin ele alındığı çalışmalarda, Görsel Sanatlar dersinin öğrencilerin kendilerini ifade etmesini sağladığı, yaratıcılıkları ve hayal güçlerini geliştirdiği, ancak dersin yeterince önemsenmediği ve ders saatinin yetersiz olduğu (Kahraman, 2007), yeni yöntemleri uygulamalarında, öğrencilerin yaratıcılık ve hayal güçlerinin geliştirilmesinde, yıl içerisinde müzeleri ve açılan sergileri takip edebilmede ve sınıf dışı etkinlikleri düzenlemede zorluklarla karşılaştıkları (Akengin, 2005; Tarı, 2011; Yükselgün, 2010), okul yöneticilerinin ve velilerin derse gereken önemi vermemesi, bu ders için uygun ortamların ve yeterli düzeyde araç-gerecin olmaması gibi sorunların olduğu (Adıgüzel ve Tomsur, 2010; Gündal, 2007; Yazar, Aslan ve Şener, 2014) belirtilmiştir. Görsel sanatlar dersine ilişkin veli görüşlerinin ele alındığı sınırlı sayıdaki araştırmalarda ise, velilerin bu dersin önemli olduğunu düşündüğü, ancak yine de gerekli önemi vermeyerek çocuğunun bu derste gelişimi ile ilgili bilgi almayı talep etmedikleri sonuçlarına rastlanmaktadır (Çiçekay, 2012; Yoleri, 2006). Çocuğun görsel sanatlar eğitiminin temel bileşenlerinin üçünü (öğrenci, öğretmen ve veli) birlikte ele alan bir araştırmaya ise rastlanmamıştır. Görsel Sanatlar öğretimine ilişkin sorunlara uygulanabilir ve etkili çözümlerin üretilmesi için öğrenci, öğretmen ve velilerin bu derse yönelik bilgi, tutum ve uygulamalarının bütüncül ve ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ihtiyacı bu araştırmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, ilkökul Görsel Sanatlar dersine ilişkin yıllar içinde yapılan çoğu araştırmada, özellikle araç-gereç yetersizliği, atölye eksikliği, ders saati ve öğretmen yetersizliği gibi ana başlıkların ortaya konması, söz konusu derse ilişkin değişmeyen sorunların var olduğunu düşündürmüştü ve bu nedenle konunun derinlemesine bir bakış açısıyla incelenmesi gereksinimi doğmuştur. Bu araştırmanın amacı, öğrenci, öğretmen ve velilerin görüşleri doğrultusunda ilkökul Görsel Sanatlar dersinin incelenmesidir. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrenci, öğretmen ve veliler İlkokul Görsel Sanatlar dersini nasıl algılamaktadırlar?
2. Öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersindeki uygulamalara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğrenci, öğretmen ve velilerin İlkokul Görsel Sanatlar dersinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırmada, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim araştırma deseni kullanılmıştır. Olgubilim, olayların varlığını inceleme ve tanımlama yöntemidir (Baş ve Akturan, 2013). Olgubilim, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanır. Olgular insanların, olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşılıklarına çıkabilir. Ancak bu tanışıklık, olguların tam olarak anlaşıldığı anlamına gelmez. İnsanlara tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamının kavranmadığı olguları araştırmayı

amaçlayan çalışmalar için olgubilim uygun bir araştırma zeminini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu çalışmada araştırılması amaçlanan olgu, ilkököl dönemindeki çocuğun sanat eğitimi ve bu kapsamdaki Görsel Sanatlar dersini etkileyen faktörlerdir. Görsel Sanatlar dersinin amaçlarına ulaşması öğrenci, öğretmen ve velilerin gösterdikleri ortak çabaya ve davranışlara bağlıdır. Davranışlar basit bir yanıt ya da tepki değil; kasıtlı ve amaçlıdır ve amaçlar, inançlar, korkular, istekler veya algılara göre şekillenir. Deneyimler ise davranışları şekillendirir (Ersoy, 2016). Dolayısıyla öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersi için gösterdikleri çaba onların bu dersi ve dersin amaç ve önemini nasıl algıladıklarına, beklentilerinin neler olduğuna bağlıdır. Bu çalışmada ilkökölde sanat eğitiminin verildiği derslerden biri olan Görsel Sanatlar dersini deneyimleyen öğrenci ve öğretmenler ile dolaylı olarak deneyimleyen velilerin dersi nasıl algıladıkları ve bu algılarının çocuğun sanat eğitimi nasıl etkilediğinin belirlenmesi amaçlandığından olgubilim deseni kullanılmıştır. Öğrenci, öğretmen ve velilerle gerçekleştirilen bireysel görüşmelerde konuya ilişkin derinlemesine görüş alınarak, çocuğun sanat eğitimi etkileyen tüm etmenler her üç katılımcı grubunun görüşlerinin harmanlanması yoluyla ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, keşfetmek, anlamak, iç gözü kazanmak istenildiği ve çoğu şeyin öğrenilebileceği bir çalışma grubu seçiminde kullanılan bir yöntemdir (Merriam, 2015). Bu bağlamda çalışma grubunun belirlenmesinde, öğrencilerin ilkököl dördüncü sınıf düzeyinde öğrenim görmeleri ve okulların yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip olması ölçütleri temel alınmıştır.

Olgubilim araştırmalarında veri kaynaklarının araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardan seçilmesi önerilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada hem daha önce yapılmış birçok araştırmada fiziki koşulların yetersizliği gibi sorunlar nedeniyle gündeme getirilen durumların tekrarı niteliğindeki sonuçlardan kaçınabilmek hem de öğrencilerin sanatı deneyimleme olanağının daha fazla olacağı düşüncesiyle yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okullar tercih edilmiştir. Çalışma grubunun ilkököl dördüncü sınıf düzeyindeki gönüllü öğrencilerden seçilmiş olmasının nedeni ise, bu dönemdeki öğrencilerin olgubilimsel araştırma koşullarında kendilerini daha iyi ifade edebileceklerinin düşünülmüş olmasıdır. Öğrencilerin ve diğer tüm katılımcıların araştırmaya katılmaya gönüllü olması ise, görüşmeler sırasında daha fazla bilgiye ulaşılacağı düşünüldüğünden önemli görülmüştür.

Araştırma Gaziantep il merkezinde bulunan dört devlet ilkökölünde gerçekleştirilmiştir. Bu ilkökuller, sahip olunan koşulların homojenliği sağlanması amacıyla İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan bilgiler doğrultusunda yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okullar arasından belirlenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubu 6 alt birime ayrılmış ve her bir alt birim birer öğrenci, öğretmen ve veliden oluşmuştur. Böylelikle bu araştırmanın çalışma grubu toplamda 18 kişiden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve velilerin isimlerinin gizli tutulması amacıyla kod isimler kullanılmıştır. Öğrenciler için "Ç", öğretmenler için "Ö", veliler için ise "V" kodları kullanılmıştır. Katılımcılar arasındaki ilişkilerin belirtilmesi için ise grup numaraları kullanılmıştır. Örneğin, Ç1' in öğretmeni Ö1, velisi ise V1'dir.

Tablo 1.

Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Katılımcılar	Cinsiyet\Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Mesleki deneyim	Çocuk Sayısı
Ç1	Kız\10	-	-	-	-
Ç2	Kız\10	-	-	-	-
Ç3	Kız\10	-	-	-	-
Ç4	Erkek\10	-	-	-	-
Ç5	Kız\10	-	-	-	-
Ç6	Erkek\10	-	-	-	-
Ö1	Erkek\41-50	Eğitim Fakültesi- Sınıf Öğretmenliği Programı	-	21 yıl ve üzeri	-
Ö2	Kadın\31-40	Su Ürünleri Fakültesi, Formasyon	-	16-20 yıl	-
Ö3	Erkek\31-40	Eğitim Fakültesi- Sınıf Öğretmenliği Programı	-	6-10 yıl	-
Ö4	Kadın\41-50	Eğitim Fakültesi- Sınıf Öğretmenliği Programı	-	16-20 yıl	-
Ö5	Kadın\41-50	Eğitim Fakültesi- Sınıf Öğretmenliği Programı	-	21 yıl ve üzeri	-
Ö6	Kadın\31-40	Eğitim Fakültesi- Sınıf Öğretmenliği Programı	-	11-15 yıl	-
V1	Kadın\31-50	Lise mezunu	Ev hanımı	-	3
V2	Kadın\31-40	Ortaokul mezunu	Ev hanımı	-	1
V3	Kadın\31-40	Lisans mezunu/ İşletme Bölümü	Ev hanımı	-	3
V4	Kadın\31-40	Ön lisans mezunu/ İnşaat Teknikerliği Bölümü	Ev hanımı	-	2
V5	Kadın\31-40	Lisans mezunu/ Gümrük İşletme Bölümü	Ev hanımı	-	3
V6	Kadın\21-30	Lise mezunu	Ev hanımı	-	2

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin ikisi erkek, dördü kızdır ve tüm öğrenciler 10 yaşındadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ikisi erkek, dördü kadındır. Öğretmenlerin yarısının yaşları 31-40, diğer yarısının ise 41-50 yaşları arasında değişmektedir. Öğretmenlerin beşi Sınıf Öğretmenliği programından mezun olup, yalnızca bir tanesi pedagojik formasyon programı mezunudur. Araştırmaya katılan velilerin tümü kadındır. Velilerin yaşları 21-50 yaşlar arasında değişmektedir. Velilerin biri ortaokul, ikisi lise, biri önlisans ve ikisi ise lisans mezunu olup tümü ev hanımıdır.

Verilerin Toplanması

Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Görüşmede, söylenenlerin, yüzeysel anlamları yanında “gerçek” ve derinliğine anlamları da çıkartılabilir. Araştırmacı, karşılaştığı her karanlık noktayı, anında soracağı sorularla aydınlatma

olanağına sahiptir (Karasar, 2013). Bu araştırmada da, öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik bakış açıları ve deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi amaçlandığından yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin uygulanması uygun görülmüştür. Görüşmeler, olgubilim araştırmalarında genellikle uzundur. Yaşantıların derinliğine ortaya konması ve açıklanması için araştırmacının görüşülen birey ya da bireylerle yoğun etkileşim içine girmesi gerekir. Bazı olgubilim araştırmalarında ise birden fazla görüşme yapılması söz konusudur. Bu tür görüşmelerde araştırmacının ulaştığı açıklamaları ve anlamları görüşülen kişiye teyit ettirme fırsatı olduğu için araştırmacının geçerliliği ve güvenilirliği artmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu nedenle bu araştırmada iki kez görüşme yapılmıştır. Birinci oturumda katılımcıların Görsel Sanatlar dersi, bu dersin amaçları ve çocuklar üzerindeki etkisi, derse yönelik yaşadıkları deneyimler ve karşılaştıkları sorunlar hakkındaki algı, deneyim ve görüşlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Birinci oturumların dökümleri yapıldıktan sonra, her katılımcının verdiği cevaplar incelenmiştir. İncelemeler sonunda ikinci oturum için her katılımcıya ayrı olarak, birinci oturumda belirtilen görüş ve deneyimleri teyit ettirme, belirsiz kalan ifadeleri açıklama ve örneklendirmeye yönelik ikinci oturum yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmış ve uzman görüşü alınmasının ardından uygulanmıştır. Hem birinci oturum hem de ikinci oturumda görüşmeler 15-30 dakikalara arasında değişen sürelerde gerçekleşmiştir. Görüşmeler okullarda ve velilerin evlerinde gerçekleşmiş ve ses kayıtları alınmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiş ve analiz sürecinde Maxqda programından yararlanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve temalar, çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlanmasıdır. Bu temel amaç çerçevesinde içerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilir. Bu aşamalar verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olarak sıralanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmada verilerin analizi, araştırmacı ve bir alan uzmanı tarafından şu aşamalar izlenerek gerçekleşmiştir. Öncelikle görüşmelerde alınan ses kayıtları bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Hazırlanan dokümanlar incelenerek Maxqda programında anlamlı bölümlere ayrılmış ve her bölümün kavramsal olarak ne anlam ifade ettiği bulunarak veriler kodlanmıştır. Kodlar arasındaki ortak yönler bulunarak veriler, kodlar aracılığıyla kategorize edilmiştir. Daha sonra oluşturulan kodlar ve temalar araştırma soruları doğrultusunda, genel görüşler, deneyimler ve sorun, öneri ve beklentiler olmak üzere üç ana tema altında toplanmıştır. Son olarak toplanan kodlar ve temalar, bulgular arasında ilişki kurularak anlamlandırılmış ve görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlanmıştır.

Geçerlik Güvenirlik Çalışması

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğin sağlanması amacıyla inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlık ve teyit edilebilirlik gibi bir takım stratejilerden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). İnandırıcılığın sağlanması amacıyla görüşmeler iki oturumda gerçekleşmiştir. Birinci oturumda toplanan veriler ikinci oturumda katılımcılara teyit ettirilmiştir. Araştırma sürecinde toplanan verilerin analizleri düzenli olarak yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar birbiriyle sürekli olarak karşılaştırılmış, yorumlanmış ve kavramlaştırılmıştır. Araştırma öncesinde, sürecinde ve sonrasında, araştırma konusu hakkında genel bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanlaşmış kişilerden uzman görüşü alınmıştır. Aktarılabirliğinin sağlanması amacıyla, araştırmanın yöntemi ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Görüşme sırasında katılımcıların izni ile ses kaydı alınmış; bu ses kayıtları ve uygulama anında araştırmacı tarafından alınan notlar görüşme sonrasında hemen yazıya geçirilip düzenlenmiştir.

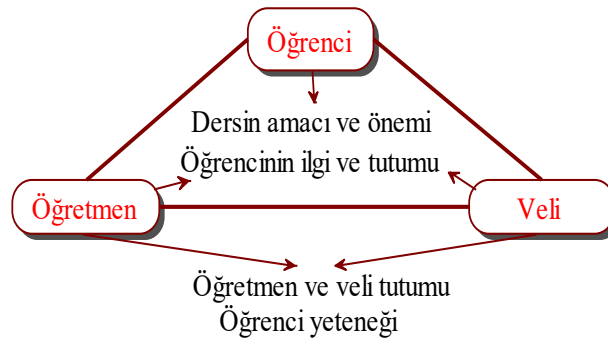
Araştırmadan elde edilen bulgular katılımcıların bakış açılarını yansıtabilecek şekilde, herhangi bir yorum yapmaksızın sunulmuş ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Tutarlılığın sağlanması amacıyla, verilerin kodlanması sürecinde anlam ve kavramların ortak bir biçimde ele alınmasına özen gösterilmiş ve uzman görüşlerine başvurulurken aynı uzmanlara danışılmıştır. Teyit edilebilirliğin sağlanması için ise araştırma sürecinde tüm veri toplama araçları, ham veriler, analiz aşamasında yapılan kodlamalar ve rapora temel oluşturan algılar, notlar, yazılar ve çıkarımlar, gerektiğinde araştırmacı ve uzmanlar tarafından araştırmada ulaşılan yargıların, yorumların ve önerilerin ham verilerle teyit edilip edilmediği değerlendirilmek üzere saklanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bulgular

Öğrenci, öğretmen ve velilerin görüş ve deneyimlerine dayalı olarak ilkökul Görsel Sanatlar dersinin niteliğini etkileyen faktörleri ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu araştırmada her üç kesimle yapılan görüşmelerde elde edilen bulgular, ne düşünüyorlar?, ne yapıyorlar?, ne bekliyorlar? olmak üzere üç ana tema altında toplanmıştır.

Ne Düşünüyorlar?

Araştırmada ilk olarak öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersini genel olarak nasıl algıladıkları sorgulanmıştır. Bu doğrultuda ortaya çıkan “Ne düşünüyorlar?” temasında, Şekil 1’de görüldüğü gibi Görsel Sanatlar dersinin önem ve amacı ile öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine ilgisi ve tutumuna yönelik öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerine; öğretmen ve veli tutumu ile öğrenci yeteneğinin Görsel Sanatlar dersindeki yerine yönelik öğretmen ve veli görüşlerine yer verilmiştir.

Şekil 1. “Ne Düşünüyorlar?” Temasının Alt Temaları

Dersin önem ve amacı

Araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve velilerin tümü Görsel Sanatlar dersinin önemli olduğunu ifade etmiştir. Öğrenci, öğretmen ve veliler Görsel Sanatlar dersinin çocuğun psikomotor gelişimini desteklediği, hayal gücünü geliştirdiği, özgüvenini artırdığı, öğrenmelerini kolaylaştırdığı ve çocuk hakkında bilgi verdiği için önemli ve gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğretmen ve veliler bu dersin çocuğun yaratıcılığını, sosyal becerilerini ve kendisini ifade etme becerisini geliştirdiği, rahatlamalarını ve zevk almalarını sağladığı için önemli olduğunu belirtirken,

öğretmenlerden bazıları estetik algısını geliştirdiği ve boş vakitlerini değerlendirmesini sağladığı için önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Söz konusu görüşlere ilişkin olarak öğrenciler en çok bu dersin hayal gücünü geliştirdiği yönünde görüş belirtirken, öğretmenlerin en çok dile getirdiği görüş öğrencilerin kendini ifade etme becerisi, hayal gücünü geliştirmesi ve öğrenmeyi kolaylaştırması yönünde olmuştur. Velilerin en çok dile getirdiği görüş ise, öğrenmeyi kolaylaştırma ile öğretmenlerin de sıkça değindiği rahatlama ve zevk alma olmuştur. Dersin boş vakitleri değerlendirme ve estetik algıyı geliştirme yönünde amaç ve öneminin olduğuna yönelik yalnızca öğretmenler değinirken öğrenci ve veliler bu konulara hiç değinmemişlerdir. Öğrenciler ayrıca, yaratıcılık, sosyal beceri, kendini ifade etme becerisi, rahatlama ve zevk alma, boş vakitleri değerlendirme ve estetik algı gibi konuları da hiç dile getirmemişlerdir. Ayrıca, görsel sanatlar dersinin çocuklar için en önemli amaçlarından biri olan estetik bilinci geliştirme konusu tüm katılımcı grupları içinde yalnızca bir öğretmen tarafından dile getirilmiş, diğer bir deyişle en az önem atfedilen konu olmuştur. Konuya ilişkin görüşlerini Ö2, *“En azından gördüğü bir resmi ya da bir binanın şeklini şemalini ya da çevresindeki düzeni daha iyi yorumlar diye düşünüyorum. Ondaki bir görsel zevklilik katar.”* olarak ifade etmiştir. Sanat eğitiminin önemli bir amacı olan estetik konusuna değinen tek öğretmen olan Ö2'nin katılımcılar arasında sınıf öğretmenliği programı mezunu olmayan tek öğretmen olması da dikkat çekici bir durum olarak görülmektedir.

Öğrenciler en çok Görsel Sanatlar dersinin hayal gücünü geliştirdiğini belirtmiştir. Ç4 konuya ilişkin görüşünü *“Hayallerimizin resmini yapmak hayal gücümüzü geliştiriyor.”* olarak dile getirirken, Ç5 konuya yönelik olarak *“Hayal gücünü geliştiriyor. Çünkü gerçekten düşünerek yapıyorum.”* olarak ifade etmiştir. Görsel Sanatlar dersinin çocuğun kendisini ifade etmesini sağladığını belirten Ö5, *“Çocuğun kendini gösterebileceği başka yollar da olsun diye görsel sanatlar ya da müzik konulmuştur diye düşünüyorum”* olarak belirtmiştir. Görsel Sanatlar dersinin çocuğun hayal gücünü geliştirdiğini belirten Ö3, *“Eğer bu zamanlarda hayal güçlerini geliştirici etkinlikler yaparlarsa ilerde çok daha farklı yerlere gelirler.”* İfadesiyle bu derste çocuğun hayal dünyasına ait tasarımlar yapmasının, meslekleri merak etmesine ve ileride iyi bir meslek sahibi olmasına katkı sağlayacağını vurgulamıştır. Ö3 çocuğun Görsel Sanatlar dersi çocuğun rahatlamasını sağladığı için öğrenmesini kolaylaştırdığını *“Çocuk kendisini rahat hissettiği zaman bir şeyi öğrenme kolaylaşır. Çocuk da kendini rahat hissediyor Görsel Sanatlar dersinde.”* olarak ifade etmiştir.

Görsel Sanatlar dersinde yapılan etkinliğin çocuğun daha kolay öğrenmesini sağladığını belirten V2, *“Belirli günleri çok daha iyi öğreniyor resimle ... ‘Anne bu yerli malı ne demek istiyor?’ diyor.”* sözüyle çocuğun gördüklerini daha iyi öğrendiğini vurgulamıştır. V1, *“Beynini orada çalıştırıyor. Ne yapayım? Ne farklı olsun?’ konuyu araştırıyor.”* sözüyle bu dersin çocuğun merakını artırarak öğrenmeye katkı sağladığını ifade etmiştir. Görsel Sanatlar dersinin çocukların rahatlaması, stres atması ve eğlenmesini sağladığını belirten V6, *“Bence önemli. Çünkü çocuğun psikolojik açıdan kendini yenilemesi, bir kafa dinlemesi, bir rahatlama, terapi gibi.”* olarak ifade etmiş ve bu amaca ulaşılabilmesi için çocukların Görsel Sanat etkinliklerine mecburiyetten değil kendi istekleriyle katılması gerektiğini belirtmiştir. Ö6 ise, *“Asıl amaç, hep şu cümle vardır: ‘Yaptığı çalışmalarını sergilemekten haz duyar, zevk alır.’ Yani asıl amacımız bu.”* ifadesiyle Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan bir kazanımdan yola çıkarak bu dersin amacının çocuğun zevk alması olduğunu açıklamıştır.

Öğrencinin ilgi ve tutumu

Öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik ilgi ve tutumu konusunda öğrenci, öğretmen ve velilerin genel görüşü çocukların bu dersi sevdiği ve katılmaya istek duyduğu yönündedir. Öğrenci, öğretmen

ve veliler Görsel Sanatlar dersinde iki ve üç boyutlu farklı tekniklerin kullanılması, rahatlama ve stres atmayı sağlaması, etkinlik sonunda kendilerine ait ürünlerin ortaya çıkması ve bu ürünlerin sergilenmesinin onların Görsel Sanatlar dersine yönelik ilgilerini artırdığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğretmenler, öğrenci yeteneğinin onların derse yönelik ilgilerini etkilediğini ifade etmişlerdir.

Söz konusu görüşlere ilişkin olarak öğrenciler en çok Görsel Sanatlar dersini, iki ve üç boyutlu farklı teknikleri kullanabildiği için sevdiğini ifade etmişlerdir. Söz konusu görüşe ilişkin olarak Ç4 *“Origamiyi çok seviyorum. Resimden daha çok seviyorum origamiyi.”* derken Ç1, anasınıfi öğretmenini örnek vererek, *“Böyle çok farklı şeyler yaptırıldı. ... Mesela bir ipi boyayıp kâğıdın arasından geçiriyorduk. O çok hoşuma giderdi.”* sözüyle dile getirmiştir. Benzer bir şekilde öğretmenlerin de en çok dile getirdiği görüş, farklı tekniklerin kullanılmasının öğrencilerin derse yönelik ilgisini artırdığı yönündedir. Farklı tekniklerin kullanılmasının çocukların Görsel Sanatlar dersine yönelik ilgilerini artırdığı yönündeki görüşlerini Ö6, *“Biz görsel sanatları sadece resim yapmak olarak algıladığımızda hata ediyoruz. Çocuk boyama yapmayı sevmiyor ama çocuk oyun hamuruyla oynamayı seviyor.”* olarak dile getirmiştir. Öğretmenler ayrıca, yeteneği az olan bazı öğrencilerin bu derse katılmaya isteksiz olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin Ö2, yeteneği az olan bazı çocukların bu derse katılmaya isteksiz olduğunu, *“Bazen çocuk çiziyor, arkadaşları görüyor resmi dalga geçiyor. Bu sefer çizmeyi de bırakıyor.”* sözleriyle ifade etmiştir.

Velilerin en çok dile getirdiği görüş ise, Görsel Sanatlar dersinde öğrencilerin çalışmalarını sergilenmesinin derse ilgisini artırdığı yönündedir. Konuya ilişkin görüşlerini V5, *“Mesela öğretmenimiz sergi açıyor. Bu çok önemli. Daha güzel yapmaya kendisini sürekli şevklendiriyor.”* olarak ifade etmiştir.

Öğretmen ve veli tutumu

Araştırmaya katılan öğretmen ve veliler Görsel Sanatlar dersine yönelik benimsedikleri tutum ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Öğretmen ve veliler, öğretmenlerin Görsel Sanatlar dersine yönelik ilişkin olumlu tutuma sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler bu tutumun dersin niteliğini ve öğrencilerin tutum ve ilgilerini etkilediğini vurgularken, veliler fiziksel olanakların sınırlı olmasından dolayı öğretmenlerden beklentilerinin düşük olduğunu, başka bir deyişle var olan olanaklar içerisinde öğretmenlerin çalışmalarının yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini Ö2, *“Görsel Sanatlar dersini ben severim. Görsel Sanatlar dersinin gerçekten faydalı olduğuna da inanıyorum. ... (Öğrenciler) derse daha çok önem veriyorlar. Tabi ki o dersin de ders olduğunu algılıyorlar.”* olarak dile getirmiştir. Velilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumu konusuna ilişkin Ö3, *“Bu öğrencimin ailesi Görsel Sanatlar dersine çok önem veriyor. ... Tüm ailelerden bunu beklemek zor oluyor.”* olarak dile getirirken Ö1, *“Aileler çocuğun gelecekteki mesleğini seçiminde resmin yerinin olmadığını düşündüğü için onu zaman kaybı olarak görüyor.”* ifadesiyle gelecek kaygısı nedeniyle velilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik olumsuz tutum benimsediklerini belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler ayrıca, Görsel Sanatlar dersine yönelik kendilerini yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler alan bilgisinin zayıf olduğu ya da yeteneklerinin olmadığı için kendilerinin yetersiz bulduklarını ve bu durumun derse yönelik tutum ve davranışlarını etkilediğini belirtmişlerdir. Görsel Sanatlar dersine yönelik özyeterlik algısına ilişkin görüşlerini Ö6, *“Şuan yeterli bulmuyorum açıkçası. Daha iyi olabilirim. İşte daha farklı etkinlikleri araştırabilirim”* olarak dile getirmiştir. Alan bilgisi yetersiz olduğu için Görsel Sanatlar dersinde kendisini yetersiz bulduğuna ilişkin görüşlerini Ö1, *“Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu oradaki amaç ve kazanımlar var her sınıf için belirtilen. Oradaki amaç ve kazanımlarının bazılarının ne anlama geldiğini bile bilmiyorum ben.”* olarak ifade etmiştir.

Velilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumuna ilişkin öğretmenler, bazı velilerin olumlu tutuma sahip olduğu bazılarının olumsuz tutuma sahip olduğu yönünde görüş bildirirken, veliler olumsuz bir tutum benimsemedikleri ve öğrencileri kısıtlamayıp özgür bıraktıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen ve veliler, velilerin sahip oldukları tutumun öğrencilerin derse yönelik ilgisini etkilediğini vurgulamışlardır. Buna karşın bir veli öğrenci üzerinde kendisinin etkisinin olmadığını, öğretmenin daha etkili olduğunu belirtmiştir. Konuya ilişkin görüşlerini V2, *“Bence iyi normal. Her şeyi sınırlı yapabildikleri için gayet iyi. Çünkü öğretmenin elindeki de sınırlı.”* ifadesiyle öğretmenlerin sahip olduğu olanaklar içerisinde olumlu tutuma sahip olduğunu belirtmiştir. Velilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumu konusuna ilişkin velilerin çoğu olumlu tutuma sahip olduklarını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini V2, *“Ben isterim ilgilenmesini yani seviyorum. Tutum olarak baskı yapmıyorum hiçbir zaman yap ya da yapma diye. Kendine bırakıyorum.”* olarak dile getirmiştir. Görsel Sanatlar dersine yönelik olumsuz tutuma sahip olduğunu ancak çocuğu üzerinde etkili olmadığını yönündeki görüşlerini V4, *“Eğer o gün ders yoğunluğu ve de başka işleri varsa müsaade etmiyorum. ... Bence ben bu konuda oğluma pek etkili değilim.”* olarak dile getirmiştir.

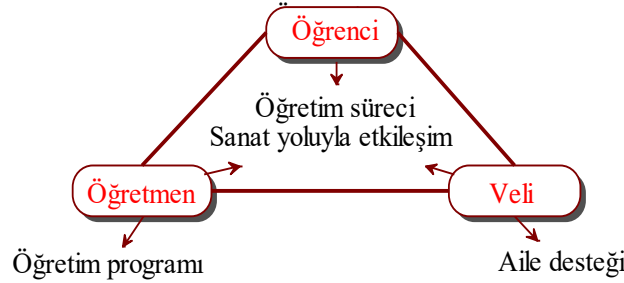
Öğrenci yeteneği

Araştırmaya katılan öğretmen ve veliler öğrencinin yeteneğinin olmasının Görsel Sanatlar dersine katılması için zorunlu olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenler yeteneğin öğrencinin Görsel Sanatlar dersine ilgisini ve katılımını etkilediğini belirtmiş ve yetenekli çocukların ortaya çıkardıkları üründen daha fazla mutlu oluklarını, yeteneği olmayan çocukların teşvik edilmesinin önemli olduğunu, vurgulamışlardır. Konuya ilişkin görüşlerini Ö6, *“Bazı öğrenci yapamadığını düşündüğü zaman, ya da kendisinden daha iyi yapan bir arkadaşını gördüğü zaman, biraz o konuda başarısız hissedebiliyor. ... Önemli olan en güzelini ortaya çıkarmak değil, kendisinin yapabileceğinin en iyisini yapması.”* olarak ifade etmiştir.

Velilerden bazıları öğrenci yeteneğinin Görsel Sanatlar dersi için önemli olmadığını belirtirken bazı veliler öğrencinin gelecekte kendisini bu alanda geliştirebilmesi için yeteneğin önemli olduğunu ancak derse katılmaları için zorunlu olmadığını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini V6, *“Bence çok fazla önemli değil. ... Önemli olan o duyguyu yaşaması.”* olarak dile getirirken, V1 *“Yetenek gerekli. İlerde kendini geliştirmesi için yetenek illa ki gerekli. Ama yeteneksiz diye de çocuk niye her şeyden geri kalsın.”* olarak dile getirmiştir.

Ne Yapıyorlar?

Araştırma ikinci alt sorusuna yönelik olarak öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersinde yapılan uygulamalara ilişkin deneyimleri sorgulanmıştır. Bu doğrultuda ortaya çıkan “Ne yapıyorlar?” temasında, Şekil 2’de görüldüğü gibi Görsel Sanatlar dersinin öğretim süreci ile sanat yoluyla etkileşime yönelik öğrenci, öğretmen ve velilerin görüşlerine; öğretim programına yönelik öğretmen görüşlerine; Görsel Sanatlar dersine ailelerin sağladığı desteğe yönelik veli görüşlerine yer verilmiştir.

Şekil 2. "Ne Yapıyorlar" Temasının Alt Temaları

Öğretim süreci

Araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve veliler Görsel Sanatlar dersinin öğretim sürecine yönelik olarak okulda ve evde uygulanan teknikler, ele alınan temalar, kullanılan araç-gereçler ve sınıf dışı etkinlikler bakımından görüş bildirmişlerdir. Görsel Sanatlar dersine yönelik sınıf ortamında uygulanan tekniklere ilişkin öğrenci, öğretmen ve veliler bu derste, resim, natürmort, klişe resim çizme, kesme yapıştırma, resim tamamlama, afiş çalışmaları gibi iki boyutlu çalışmalar ve üç boyutlu çeşitli çalışmalar yapıldığını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini Ö1, "Diyelim ki Cumhuriyet Bayramı yaklaşmışsa cumhuriyete ilişkin bir içerik sunulur. ... Hangi resmi yapacağını düşünüp kağıda aktarmalarını isterim. Yaptıkça ara ara getirip gösterirler." olarak dile getirirken Ç3, "Doğayla ilgili resimler aktiviteler yapıyoruz." olarak dile getirmiştir. Bununla birlikte bazı öğretmen ve veliler Görsel Sanatlar dersinde öğrencilere resim çizimlerinin öğretilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Konuya ilişkin görüşlerini V3, "Çizimleri öğretmiyorlar. Çizim öğreten yok. Çocuk kendi yeteneğiyle bir şeyler yapmaya çalışıyor." olarak belirtmiştir. Görsel Sanatlar dersine yönelik ev ortamında uygulanan tekniklere ilişkin öğrenci ve veliler serbest resim ve origami çalışmaları yapıldığını belirtmişlerdir. Görsel Sanatlar dersinde ele alınan temalara ilişkin öğrenci, öğretmen ve veliler belirli günler ve haftalarla ilgili çalışmaların yapıldığını ya da konu seçiminin öğrenciye bırakıldığını ifade etmişlerdir. Görsel Sanatlar dersinde kullanılan araç-gereçlere ilişkin öğrenci, öğretmen ve veliler, kullanılan araç-gereçlerin ders saati ve sınıf ortamının yetersizliği, sosyo-ekonomik düzey gibi çeşitli nedenlerden dolayı pastel boya, kuru boya, keçeli boya, sulu boya vb. malzemelerle sınırlı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini Ç5, "Mesela sulu boya falan yapıyorum. Arabamın böyle şeyini yapmak istiyorsam gidiyorum bir tane tahta parçası buluyorum. ... Onlarla tahtanın üzerini boyuyorum." olarak dile getirirken V3, "Resim çizmeyi çok seviyor. Resimle ilgileniyor." olarak belirtmiştir.

Görsel Sanatlar dersinde ele alınan temalar konusuna ilişkin görüşler daha çok konulu ya da serbest resim çizmek arasında kalmıştır. Örneğin Ö3, "Bazen belirli haftalara göre resim yapıyoruz. Bazen de çocukları serbest bırakıyorum." olarak dile getirmiştir. Bazı öğrenci, öğretmen ve veliler konu seçiminde öğrencilerin serbest bırakılması gerektiğini belirtmiştir. Konuya ilişkin görüşlerini Ç4, "Konu verince beni sıkışlar gibi oluyor." olarak dile getirirken, Ö5 "Konu verme taraftarı da değilim. Çocukların hayal gücünü sınırlandırmak olarak görüyorum." olarak ifade etmiştir. Buna karşın Ç3, "Serbest resim yapmayı da seviyorum ama bir konuya yönelince uğraş, çabala, sil, yaz geri... Uğraşınca daha da iyi oluyor." ifadesiyle belirli bir tema üzerinde çalışmayı daha çok sevdiğini belirtmiştir.

Görsel Sanatlar dersinde kullanılan araç-gereçlere ilişkin öğrenci, öğretmen ve veliler en çok pastel boya, kuru boya gibi araç-gereçlerin kullanıldığını belirtmişlerdir. Ç3, “*Yani, kırk dakikanın on dakikası ödevle geçtiği için yarım saatte kuru boya anca yetiyor.*” ifadesiyle zaman sorununu vurgularken Ö2, “*Etkinliklerde klasik malzemeler kullanıyorum. ... Sulu boya, kuru boya, pastel boya. ... Zaten çocukların da imkanı yok diyeyim daha doğrusu.*” ifadesiyle ekonomik sorunu vurgulamıştır. Bununla birlikte V3, “*Hep aynı şeyler. Farklı değil. Palet yok doğru dürüst ellerinde. Guaj boyalar var. Bilmem birkaç tür boya var.*” sözleriyle ilkokulda çocuklara şövale gibi araç-gereçlerin tanıtılması ve kullandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Görsel Sanatlar dersine yönelik yapılan sınıf dışı etkinliklere ilişkin ise öğretmen ve veliler, sınıf dışı etkinliklerin, ilkokul programının ağırlığı ve resmi izinlerdeki zorluklar nedeniyle öğretmen tarafından yapılamadığı, bu konuda velilerin daha aktif olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Velilerin çoğu öğrencilerin tiyatro, sinema, sergi, müze gibi sanat etkinliklerine katılmasını sağladıklarını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini Ö2, “*Onlar zaten gezi protokol çok fazla ıvır zıvıra dayandığı için her öğretmenimiz de ben de uğraşmıyoruz.*” olarak dile getirmiş ve öğretmen en çok sınıf dışı etkinliklerde velilerin daha aktif olması gerektiğini belirtmişlerdir. Benzer bir şekilde velilerin çoğu öğrenciler ile tiyatro, sinema, sergi ve müze gibi sanat etkinliklerine katıldıklarını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini V4, “*Çok da seviyorlar müzeye gitmeyi ki bir hafta muhakkak müzeleri ziyaret ediyoruz.*” olarak dile getirmiş ve “*Görsel olarak da sanatsal olarak da tarihsel olarak geçmişini öğreniyor. ... Geçmiş ve günümüzü mukayese edebiliyor.*” ifadesiyle bu etkinliklerin önemini vurgulamıştır.

Öğretim programı

Araştırmaya katılan öğretmenler Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programını öğrenme öğretme süreci ve ölçme değerlendirme boyutları bakımından değerlendirmişlerdir. Öğrenme öğretme süreci bakımından öğretmenlerin çoğu, etkinliklerin öğrenciler için sıkıcı ve soyut olduğu ve ders için verilen sürede etkinliklerin yetiştirilemediği için Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının yetersiz olduğunu belirtirken, bazı öğretmenler yeterli alan bilgisine ve fiziki olanaklara sahip öğretmenler için programın yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan etkinliklerin yetersiz olduğuna ilişkin görüşlerini Ö1, “*Geçmişten bir farkı yok ki. Hepsi aynı birbirleriyle. ... Adı resim değil de Görsel Sanatlar olarak değiştirilmiş sadece.*” olarak ifade etmiştir.

Öğretim programının ölçme değerlendirme boyutu bakımından ise öğretmenler, dersin yetenek dersi olarak görmelerinden ve düşük puanın öğrencinin derse yönelik ilgisini kaybetmesine neden olacağını düşündüklerinden dolayı, programda yer alan ölçme değerlendirme tekniklerinden sadece gözlem tekniğinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler gözlem tekniğini uygularken, öğrencilerin sorumluluk bilincini ve derse katılım durumlarını değerlendirdiklerini ve genellikle iyi notlar verdiklerini ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini Ö6 “*Benim için malzemesini getiren, derse katılan, beni dinleyen her öğrenci 100'dür. Çünkü bu bir yetenek dersi.*” ifadesiyle öğrencinin sorumluluk bilincine ve derse katılım düzeyini değerlendirdiğini vurgularken, Ö3, “*Bence ölçülüp değerlendirilmemeli. ... Değerlendirme eğer bir şeyin önünü keseceksiniz değerlendirme yapmayın.*” ifadesiyle Görsel Sanatlar dersinde ölçme değerlendirmenin öğrenci başarısını düşüreceğini vurgulamıştır.

Sanat yoluyla etkileşim

Araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve veliler, Görsel Sanatlar dersine yönelik birbirleriyle kurdukları iletişim konusunda görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin tümü hem öğretmenlerin hem de

velilerinin Görsel Sanatlar çalışmalarına yönelik verdikleri tepkinin olumlu yönde olduğunu belirtmişler ve bu durumun kendilerini mutlu ettiğini, daha çok etkinlik yapmaya teşvik ettiğini vurgulamışlardır. Konuya ilişkin görüşlerini Ç4, “*(Öğretmenim) resmi güzel yaptığımı ifade ediyor ve bu beni sevindiriyor. Daha çok resim yapmayı istiyorum.*” olarak dile getirirken, Ç3 velilerin Görsel Sanatlar çalışmalarına verdikleri tepkilere ilişkin görüşlerini “*Onlar da çok beğeniyor. Mutlu oluyorum yine. İçimden daha da yapmak geliyor.*” olarak dile getirmiştir.

Öğretmenler, öğrencilerin Görsel Sanatlar dersinde yaptıkları çalışmalara yönelik olarak en çok beğeni ifadelerine yer verdiklerini, ayrıca etkinlik sürecindeki çabayı vurgulama ve onlardan ürünü anlatmasını ve yorumlamasını isteme gibi tepkilerde bulduklarını belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalara yönelik beğenme ifadeleri kullandığını belirten öğretmenlerden biri olan Ö1, “*Cin ali yapanlara da diyoruz çok güzel olmuş. Muhtemelen mutlu oluyordur. ... Dersten soğutmamak için her türlü şeyi yapıyoruz.*” demiştir. Ö5 ise, “*Çok güzel olmuş derim ben. ... Çok güzel yapmışsın çünkü sen bunu yapmaya çalıştın.*” ifadesiyle beğeni ifadelerinin yanı sıra öğrencilerin etkinlik sürecinde gösterdikleri çabayı vurguladığını belirtmiştir. Öğretmenler ayrıca, Görsel Sanatlar dersine yönelik olarak velilerle, onları sınıf dışı sanat etkinliklerine yönlendirme ve etkinlik malzemeleri temin etme konusunda iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini Ö4, “*Velilerimi sanat evlerine, belediyenin sanat etkinliklerine yönlendiriyorum.*” olarak ifade etmiştir.

Veliler ise, Görsel Sanatlar dersinde yaptıkları çalışmalara yönelik beğenme ifadeleri kullandıklarını ve onların isteği doğrultusunda çeşitli önerilerde bulduklarını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin görüşlerini V2, “*Güzel olmuş diyorum. Mesela bana fikrimi sorarsa, anne daha başka neler yapabilirim diye sorarsa fikrimi söylüyorum.*” olarak dile getirmiştir. Velilerin tümü öğretmenlerle Görsel Sanatlar dersine yönelik herhangi bir iletişimde bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin V6, “*Görsel Sanatlar dersi ile ilgili öğretmenlere çok soru sormuyoruz. Genel olarak bakıldığı zaman, sadece materyal ve ana derslerle ilgili sorular soruyoruz.*” olarak ifade etmiştir.

Aile desteği

Görsel sanatlar öğretimine ilişkin verilen aile desteğinde çocukların ailelerinden aldıkları yardım ile gördükleri teşvik ön plana çıkmaktadır. Ailelerin yardımı daha çok çocukların yaptıkları sanat etkinliklerine bizzat fiziksel bir katılımı içerirken gördükleri teşvik çocukların psikolojik olarak güdülenmesi anlamına gelmektedir. Yapılan görüşmelerde kimi veliler, örneğin fiziksel olarak çocuğunun resmini çizdiğini ya da araç-gereç teminini sağladıklarını; ancak çocukları bir sanat etkinliği yapma konusunda zorlamadıklarını da ifade etmişlerdir. Diğer bir deyişle, yardım ettiklerini ama teşvik etmediklerini belirtmişlerdir. Buna karşın, teşvik edip yardım etmediğini söyleyen bir veli olmamıştır.

Çocuklara görsel sanatlar etkinlikleri sırasında yardım ettiklerini belirten çoğu veli, yardımlarının çocukların isteği doğrultusunda olduğunu, onlar istemedikçe etkinliklerine herhangi bir müdahale etmediklerini ve yardımlarının çocuklara fikir vermek, çeşitli örnekler göstermek ve anlamadıkları konuları anlatmakla sınırlı olduğunu ifade etmiştir. Örneğin V2, “*Çanakkale savaşı deyince anlayamıyor çocuk yapamıyor. O konuyu açmalısın ki çocuk anlayabilmeli.*” sözüyle çocuğunun anlamadığı konuları anlattığını ifade etmiştir. Velilerin çocukları görsel sanatlar etkinliklerine yönelik teşvik edip etmemesi konusundaki genel görüş, sanat etkinlikleri sırasında çocuklarını engellemedikleri, ancak sanat etkinlikleri yapmayan çocuklarını bu etkinliklere katılmaları konusunda herhangi bir yönlendirmede bulunmadıkları yönündedir. Örneğin V1 görüşlerini, “*Dediğim gibi yeteneği olduğu şeylerde destekliyorum. Beraber yapıyoruz ama gel seninle şunu yapalım, başka bir şey bulalım, gel şunu yapalım dediğim oluyor.*” biçiminde ifade etmiştir.

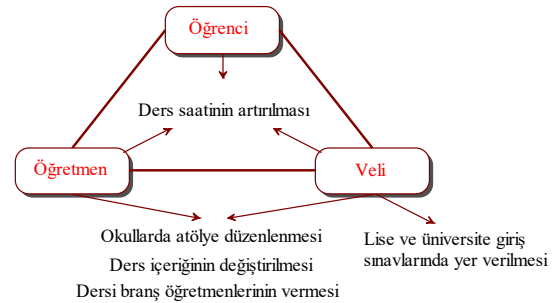
Ne Bekliyorlar?

Araştırmanın üçüncü alt sorusuna yönelik olarak öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersinden beklentileri sorgulanmıştır. Bu doğrultuda her üç katılımcı grubu önce yaşanan sorunları dile getirerek ardından önerilerini dile getirmişlerdir. Görsel Sanatlar dersine yönelik sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin olarak öneriler konusunda en çok görüş dile getiren katılımcı grubu öğretmenler olmuştur. Öğretmenler hem bu dersin program boyutunda, hem fiziksel koşullar ve kendi yeterlikleri konusunda hem de derse yönelik tutum boyutunda sorunlar olduğunu vurgulamışlardır. Öğrenciler, bu sorunlardan yalnızca program ve fiziksel koşullar konusuna değinirken veliler ise, öğrenci görüşlerine ek olarak derse yönelik tutum konusuna da değinmişlerdir.

Şekil 3'te görüldüğü gibi öğrenci, öğretmen ve veliler görsel sanatlar öğretimine yönelik ders saatinin yetersizliği, öğretmen ve veliler araç-gereç yetersizliği, derse önem verilmemesi ve ders içeriğinin zayıf olması; öğretmenler, sınıf ortamının etkinliklere uygun olmaması ve sınıf öğretmenlerinin yetersiz olması yönünde sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu sorunlara yönelik olarak Şekil 4'te görüldüğü üzere öğrenci, öğretmen ve veliler ders saatinin artırılması, öğretmen ve veliler okullarda atölye düzenlenmesi, ders içeriğinin değiştirilmesi ve dersi branş öğretmenlerini vermesi, veliler ise lise ve üniversite giriş sınavlarında Görsel Sanatlar dersine yer verilmesi önerisinde bulunmuşlardır.

Şekil 3. Sorunlar

Şekil 4. Öneriler

Öğrencilerin görüş dile getirdiği sorunlardan fiziksel koşullar ve program boyutunda Ç5, “*Mesela bazen boya kalemlerim kalıyor, keçeli kalemlerim kalıyor. (...) O zaman arkadaşlarımdan almam gerekiyor. O da birazcık sorun oluyor.*” sözleriyle araç gereç yetersizliğini vurgulamıştır. Program konusuna yönelik olarak sorun dile getiren Ç4 ise ders saatinin yetersiz olduğunu, “*Resim derslerini iki saatken bir saat yapıyor. Bunda zaman sıkıntısı yapıyorum. Bir de en son ders yaptığı için toparlanma da yarım saat sürüyor bizde. On dakikalık resim dersimiz oluyor. On dakika da zaten benim için çöp oluyor. Çizmesi sürüyor boyayamıyorum. Çok kötü bir durum oluyor.*” sözleriyle dile getirmiştir.

Öğretmenlerin en çok görüş dile getirdiği sorunlardan olan program konusunda Ö6, “*Çok özenerek boyamak istiyor. Sınırlama olduğu zaman zor. Etkinlik yarım kalıyor.*” diyerek ders saatinin yetersizliğine vurgu yapmış ve ders saatinin artırılması yönünde bir öneride bulunmuştur. Görsel Sanatlar dersinde klişe resimlerin öğretilmediği ve farklı tekniklere yer verilmediği için program içeriğinin zayıf olduğu konusunda Ö2, “*Basit çizimlerin kullanılıp da şekle dönüştürülme olayları*

bence daha küçük yaşlarda verilmesi gerekiyor çocuklara. Çocuk o şekilde daha iyi ifade eder.” olarak dile getirirken. Ö4, “*Resim sadece karton kesmek, işte pastel boya çalışmak, kuru boya çalışmak değil*” olarak dile getirmiştir. Bu soruna yönelik olarak Ö3, Görsel Sanatlar dersinde ilkokuldan itibaren tasarım ve icata yönelik ve hayal gücünü geliştirecek etkinliklerin yaptırılması önerisini getirmiştir. Öğretmenlerin en çok dile getirdiği diğer sorunlar ise fiziksel koşulların ve sınıf öğretmenlerinin alanda yetersiz olmasıdır. Fiziksel koşulların yetersizliği konusunda Ö1, “*Sınıf içerisindeki masalar, sıralar resim yapmaya uygun değil.*” sözleriyle sınıf ortamının Görsel Sanatlar dersi için uygun olmadığını vurgularken, Ö2, “*Görsel sanatlar dersine hiçbir öğrencim tam malzemeyle eksiksiz gelmez.*” sözleriyle araç-gereç eksikliğini vurgulamış, Ö3 ise “*Kalabalık sınıflarda sıkıntı oluyor. O suyun dökülme olayı ilkokul olduğu için oluyor.*” ifadesiyle sınıf mevcudundan dolayı sulu boya gibi bazı malzemeleri kullanamadıklarını belirtmiştir. Bu soruna yönelik olarak öğretmenler okullarda Görsel Sanatlar atölyesinin kurulması önerisinde bulunmuşlardır. Sınıf öğretmenlerinin yetersizliği konusunda ise Ö1, “*Milli Eğitim Bakanlığı’nın yayınlamış olduğu oradaki amaç ve kazanımlar var her sınıf için belirtilen. Oradaki amaç ve kazanımlarının bazılarının ne anlama geldiğini bile bilmiyorum ben.*” sözüyle alan bilgisinin yetersizliğine vurgu yapmıştır. Bu soruna yönelik olarak Ö3, Görsel Sanatlar dersini branş öğretmenlerinin vermesi önerisinde bulunmuştur.

Velilerin en çok görüş dile getirdiği sorun olan Görsel Sanatlar dersine yönelik tutum konusunda V3, “*Sergi bile açsa kendi çevresi-yakın çevresi, işte öğretmense okul çevresi-orada kendi öğretmen çevresi bakıyor; bitiyor. Ama hakkının verildiğini düşünmüyorum.*” sözleriyle toplumun görsel sanatlara ve bu alandaki mesleklere önem vermediğini vurgulamıştır. Bu soruna yönelik V5 lise ve üniversiteye giriş sınavlarında Görsel Sanatlar dersine yer verilmesi önerisinde bulunmuş, böylece ailelerin bu derse önem vermesinin sağlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç ve Tartışma

İlkokul Görsel Sanatlar dersinin öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerine dayalı olarak incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, araştırmanın alt sorularına yönelik çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın birinci alt sorusu olan öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersini genel olarak nasıl algıladıklarının ortaya konmasına yönelik olarak her üç katılımcı grubunun da Görsel Sanatlar dersinin önemli ve gerekli olduğu görüşüne sahip oldukları görülmüştür. Katılımcılar Görsel Sanatlar dersinin çocuğun psikomotor gelişimini desteklediği, hayal gücünü geliştirdiği, özgüvenini artırdığı, öğrenmelerini kolaylaştırdığı ve çocuk hakkında bilgi verdiği için önemli ve gerekli olduğu konusunda ortak görüşe sahiptir. Bunun dışında öğretmen ve veliler bu dersin çocuğun yaratıcılığını, sosyal becerilerini ve kendisini ifade etme becerisini geliştirdiği, rahatlamalarını ve zevk almalarını sağladığı için önemli olduğunu düşünmektedirler. Özer (2001) ve Kahraman (2007)’in çalışmalarında ortaya konan öğretmenlerin bu dersin önemine inanıyor olmaları yönündeki sonuçları bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir. Kahraman (2007) ve Özer (2001)’e göre öğretmenler, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine olanak sağladığını ve onların yaratıcılıklarının artmasına katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik ilgi ve tutumları konusunda bu çalışmada öğretmenler, Görsel Sanatlar dersine yönelik benimsedikleri tutumun bu dersi nitelikli bir şekilde işleyip işlememeleri ile çocukların tutumlarını etkilediğini belirtmişlerdir. Buna karşın velilerin bu derse yönelik sınıf öğretmenlerinden beklentilerinin az olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni olarak veliler, Görsel Sanatlar dersinin sınıf öğretmenlerin branşı olmamasını ve öğretmenlerin olanaklarının az

olmasını ifade etmişlerdir. Sözü edilen bu bulgular, Avşar ve Soğancı (2011)'nın öğrencilerle yaptığı araştırmada öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik olumlu tutum benimsedikleri ve derse isteyerek katıldıkları yönündeki bulgularla örtüşür niteliktedir. Avşar ve Soğancı (2011)'nin araştırmasındaki Görsel Sanatlar dersinin eğlenceli geçirilmesi ve değerlendirmelerde yüksek not alınması öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde desteklediği yönündeki bulgular ise bu araştırmadaki katılımcıların, Görsel Sanatlar dersinde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasının ve çalışmaların sergilenmesinin çocuğun bu derse olan ilgisini artırdığını belirtmesi yönündeki bulgularıyla da ters düşmektedir. Öğretmenlerden bazıları, yeteneği olmayan öğrencilerin bu derse yönelik ilgilerinin düşük olduğunu belirtmiştir. Ancak öğretmen ve veliler, yeteneğe bakılmaksızın her öğrencinin Görsel Sanatlar dersini alması gerektiği konusunda ortak görüşe sahiptir.

Sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersine yönelik öz yeterlik algıları konusunda öğretmenler, Görsel Sanatlar dersinin alan bilgilerinin yetersiz olması ve bu alanda yeteneklerinin olmadığı için kendilerini yetersiz hissettiklerini belirtmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, ülkemizde gerçekleştirilen birçok araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Alan yazında konuya ilişkin yapılan birçok araştırmanın sonuçları (Gündal, 2007; Kahraman, 2007; Tarı, 2011; Özer, 2001; Yükselgün, 2010), sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar öğretim ilkelerini uygulama ve öğretim hizmetinin etkili biçimde gerçekleştirme, öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma, ortam düzenleme ve araç-gereçlerden yararlanma ile öğrencilerin resimsel gelişim özelliklerini tanımada güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir. Ancak, sınıf öğretmenlerinden iyi bir sanatın uygulayıcısı olmaları beklenilmemektedir. Onların sadece sanat eğitiminin önem ve gerekliliğini anlaması ve öğrencilerini bu tür etkinliklere yönlendirerek desteklemesi gerekir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Buna karşın ülkemizde yapılan araştırma sonuçlarının bir tekrarı olarak bu araştırmada da öğretmenler, görsel sanatlar alanında yeteneğin, öğrencilere ders sürecinde yardımda bulunabilmeleri ve bu derste farklı etkinlikler yaptırma motive ettiği için gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersindeki uygulamalara yönelik deneyim ve görüşleri sorgulanmıştır. Katılımcılar bu derste, belirli günler ve haftalar başta olmak üzere çeşitli konularda resim ve serbest konulu resim çalışmaları yapıldığını belirtmiştir. Bu bulgu Avşar ve Soğancı (2011)'nin araştırma sonuçlarıyla örtüşürken, Gündal (2007)'in araştırma sonucuyla ters düşmektedir. Gündal (2007), öğretmenlerin bu derste farklı yöntem ve teknikler kullandığı, öğretmenlerin çoğunluğunun öğretim programına ya da kaynak kitaplara başvurduklarını belirtmiştir. Bu araştırmada öğretmen ve veliler, Görsel Sanatlar dersinde öğrencilere küçük yaşlardan itibaren basitleştirilmiş çizimler öğretilmesi ve teknik bilgilerin öğretilmesi gerektiği konusunda ortak görüşe sahiptir. Ancak, 5-8 yaşlarındaki çocukların yaratıcılık, kendi kendine keşfin ve doğal yolla gelişiminin bir sonucu olarak ortaya çıkar (Karaca, 2011). Klişe resimlerin alışkanlık ve süreklilik kazanması çocukların gelecekte yaratıcılığa ilişkin bir güven kaybına ve özgün- yaratıcı niteliğinin azalmasına ya da yok olmasına neden olabilir (Artut, 2009). Görsel Sanatlar dersinde kullanılan araç gereçlere yönelik ise katılımcılar, pastel boya, kuru boya vb. araç-gereçlerden yararlandığını belirtmiştir. Öğretmenler sanat etkinlikleri için gerekli olan araç-gereçlerin teminin zor olduğunu, ortam, ders saati, maddi olanaklar gibi nedenlerden dolayı farklı araç-gereçlerden yararlanamadıklarını belirtirken, veliler masrafının çok, teminin zor olmadığını belirtmiştir. Benzer bir şekilde Çiçekay (2012)'in yaptığı çalışmada veliler, Görsel Sanatlar dersi için yapılan harcamaların bütçelerini zorlamadığını belirtmiştir. Bazı araştırmalarda (Adıgüzel ve Tomsur, 2010; Kahraman, 2007) öğretmenlerin Görsel Sanatlar dersinde araç-gereç yetersizliğinden dolayı sorun yaşadıklarını belirtmeleri yönündeki sonuçlar ise bu araştırmanın bulgularıyla ters düşmektedir. Bu çelişkili durumu nedeni olarak bu araştırmadaki çalışma grubunun üst sosyo-ekonomik okullardan seçilmesi görülebilir.

Görsel Sanatlar dersinde benimsenen ölçme değerlendirme yaklaşımları konusunda, öğretmenlerin çoğu ölçme ve değerlendirmeyi gözlemlerinden yola çıkarak, öğrencileri sorumluluk bilinci ve derse katılım durumlarıyla değerlendirdiklerini belirtmiştir. Bu bulgu Kahraman (2007)'nin araştırma sonucuyla örtüşmektedir. Ancak, Kahraman (2007) öğretmenlerin bu ölçme değerlendirme yaklaşımının yanı sıra öz değerlendirme ölçeği, kontrol listesi ve süreç dosyası ölçme araçlarından da yararlandığını belirtmiştir. Bu araştırmada, öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programına yönelik görüşleri ise programda yer alan etkinliklerin öğrenciler için sıkıcı olduğu, bazı etkinliklerin çocukların seviyelerine uygun bir şekilde somutlaştırılmadığı ve öğrenme alanlarına yönelik etkinliklerin yapılmadığı yönündedir. Bu bulgu Kahraman (2007)'in elde ettiği bulgularla örtüşürken, Yükselgün (2010)'un araştırma bulgularıyla ters düşmektedir. Yükselgün (2010)'ün yaptığı çalışmada öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ve bu programda yer alan öğrenme alanlarına yönelik olumlu görüşlere sahip olduğu belirtilmiştir.

Görsel Sanatlar dersinde gerçekleştirilen uygulamaların çocuklarına ne ölçüde katkı sağladığı, bu etkinliklere katılmaları konusunda teşvik edip etmedikleri ve çocuklara sağladıkları olanaklar konusunda veliler, evdeki görsel sanatlar etkinlikleri sırasında çocukların isteği doğrultusunda yardım ettiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu yardımların onlara fikir verme, çeşitli örnekler gösterme ve anlamadıkları konuları anlatmakla sınırlı olduğu, çocukların bu etkinliklere katılmalarını destekledikleri ancak onları etkinliklere katılmaları için teşvik etmedikleri, sadece gerekli olan araç gereçleri sağladıkları ve okulun isteklerini karşılamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğretmen ve velilerin çoğu çocukların çalışmalarını genellikle beğendiklerini ifade eden sözlerle tepki verdiklerini; bazıları ise çocukların çalışmalarını yorumlamasını istediklerini ve bazen eksik gördükleri yerleri düzeltmesi için önerilerde bulduklarını belirtmiştir. Veli ve öğretmenlerin çocukların resimlerini beğendiklerini belirten “Çok güzel.”, “Harika” vb. şekilde yorumların çocuklarla resimleri ile ilgili zengin bir konuşma yapma fırsatının kaçırılmasına neden olduğu ve bu sözlerin fazla kullanıldığında, bir süre sonra çocuklar için anlamsız hale geldiği bilinmektedir. Öğretmen ve velilerin çocukların çalışmalarındaki eksikliklerin düzeltmesi için onlara önerilerde bulunmaları konusunda ise Schirmacher (1986), çocukların resimlerinde özgür olmaları gerektiğini ve gerçeği yansıtmak zorunda olmadıklarını vurgulamıştır.

Araştırmanın üçüncü alt sorusu olan öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersine ilişkin beklentilerine yönelik olarak önce yaşanan sorunları dile getiren tüm katılımcı grupları, Görsel Sanatlar dersinde fiziksel koşullar ve programdan kaynaklanan çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Fiziksel koşullardan kaynaklanan araç-gereç yetersizliği, sınıf ortamının etkinliklere uygun olmaması ve sınıf mevcudunun fazla olması olarak sıralanırken, programdan kaynaklanan sorunlar ders saatinin yetersizliği, dersin içeriğinin zayıf olması, diğer derslerin ağırlığı ve sınıf dışı etkinlikleri düzenlemenin zor olması olarak sıralanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen ve veliler Görsel Sanatlar dersinde bu derse gereken önemin verilmediği için sorunlarla karşılaştığı konusunda ortak görüşe sahiptir. Bunun dışında öğretmenler, sınıf öğretmenlerinin bu derse yönelik yeterli olmamasından dolayı sorunlarla karşılaştığını belirtmiştir. Alanyazında çeşitli araştırmalarda da bu sorunlar birçok kez dile getirilmiştir (Adıgüzel ve Tomsur, 2010; Avşar ve Soğancı, 2011; Batur, 2010; Gündal, 2007; Kahraman, 2007; Tarı, 2011; Yoleri, 2006). Bu sorunlara yönelik olarak katılımcılar MEB'in gerekli olan araç-gereci sağlaması, okullarda görsel sanatlar atölyesinin açılması, sınıf mevcudunun azaltılması, ders saatinin artırılması, yapılandırılmamış etkinliklerin artırılması, sınıf dışı etkinlikleri MEB ve belediyelerin düzenlemesi, velilerin gelecek kaygılarının yok edilmesi, lise ve üniversiteye giriş sınavlarında Görsel Sanatlar dersine yer verilmesi ve ilkokulda Görsel Sanatlar dersini branş öğretmenlerinin vermesini önermişlerdir.

Bu araştırmada, Görsel Sanatlar dersine ilişkin şimdiye kadar yapılan araştırmalara ek olarak ele alınan olgunun bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasına çalışılmıştır. Diğer bir deyişle, alan yazında öğrencilerle ya da sınıf öğretmenlerine yönelik yapılan birçok araştırmaya rastlanırken, bu araştırmada hem en çok ihmal edilen boyut olan veliler de araştırma kapsamına alınmış hem de ele alınan olguyu etkileyen tüm insan faktörü birlikte incelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, bir öğrencinin Görsel Sanatlar dersi ile olan bilgi, tutum ve uygulamaları, aynı öğrencinin öğretmen ve velisinin bilgi, tutum ve uygulamaları ile bir arada incelenmiştir. Dolayısıyla, ülkemiz ilkökul eğitimi kapsamında sanat eğitiminin yıllardır çözülemeyen ve tekrar eden sorunlarının olası nedenlerine çok boyutlu bir bakış sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak elde edilen bulgular bunca yıl, deneyim ve uygulamaların değişen programlar kapsamında bile farklı bir anlayış ve uygulamalara vesile olmadığını düşündürmektedir. Örneğin, öğrenci, öğretmen ve velilerin Görsel Sanatlar dersini önemli ve gerekli bulmalarına karşın bu derste güzel resim çizilmesinin öğretilmesini gerektiği düşünceleri, bu doğrultuda da sınıf öğretmenlerinin kendi donanımlarını eksik bularak serbest resim çizdiriyor olmaları derse yönelik değişmeyen birer algı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun nedeni olarak, toplumsal bir algı sorununu gündeme getirmek yanlış olmayacaktır. Toplumun sanata olan algı ve bilgi eksikliği doğrultusunda bilinçli sanat tüketimi olmadığı sürece sanat eğitimine de hak ettiği değer ve önemin verilemeyeceği söylenebilir. Boyer'e (2015) göre, en etkileyici olgular kültürel ve tarihi simgelerin bireysel yaratımı sırasında gerçekleşir. Bu olguları anlayabilmek için birbirleriyle kıyaslanabilir nitelikte olmayan sonuçların en sade biçimde ele alınması daha etkileyici bir çözüm olacaktır. Bu bağlamda, toplumun önce sanata olan ilgi, bilgi ve tüketiminin sağlanması, böylece sanatı bol tüketmenin getirdiği kendini ifade etme, yaratıcı düşünme, sorgulama, empati kurabilme ve estetik birikim gibi temel kazanımların değiştireceği doğru ve nitelikli bir sanat algısına gereksinim vardır. Bu doğrultuda değişecek toplumsal sanat algısının temelinde ise öncelikle öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri ile aile eğitimlerine ayrı bir önem verilmesi gerekecektir.

Belirlenen genel soruna yönelik getirilen önerinin ardından, araştırmanın bulguları doğrultusunda geliştirilen öneriler de mevcuttur. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak, öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimde Görsel Sanatlar dersine yönelik aldıkları teorik ve uygulamalı derslerin niteliğini artıran düzenlemeler yapılması, örnek uygulamaları içeren hizmet içi eğitimler düzenlenmesi, velilerin Görsel Sanatlar dersinin amaçları, çocuklara sağladığı yararlar ve bu derste yapılan etkinlikler hakkında bilgilendirilmesi, ilkökullarda gerekli araç-gereç ve ortamın bulunduğu atölyeler düzenlenmesi, öğrenci, öğretmen ve velilerin katılabileceği sınıf içi ve sınıf dışı görsel sanatlar etkinliklerini içeren proje çalışmaları yapılması önerilebilir.

Kaynakça / References

- Abacı, O. (2003). *Okul öncesi dönem çocuklarında görsel sanatlar eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Adıgüzel, A. ve Tomsur, N. (2010). Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi öğretiminde karşılaştıkları sorunlar. *NWSA: Education Sciences*, 5(4), 1677-1689.
- Akengin, Ç. (2005). *İlköğretim okullarında resim-iş dersi veren sınıf öğretmenlerinin resim-iş dersinde karşılaştıkları sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Artut, K. (2009). *Sanat eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Avşar, P. ve Soğancı, İ. Ö. (2011). Sınıf öğretmeninin yürüttüğü görsel sanatlar dersine yönelik öğrenci yaklaşımları: Konya\Şeydişehir Örneği. *İlköğretim Online*, 10 (1), 348-363.
- Ayaydın, A. (2011). Çocuk gelişiminde bir oyun olarak sanat ve resim. *Elektronik sosyal bilimler dergisi* 10 (37), 303-316.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri Nvivo ile nitel veri analizi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Batur, M. (2010). *İlköğretim I. kademe görsel sanatlar dersi öğretim programının kazanımlar ögesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*, Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Boyer, P. (2015). Zihinde, kültürde ve tarihte bellek: Özel bir bakış açısı. Boyer, P. ve Wertsch, J. M. (Ed.). Çeviren: Y. A. Dalar. *Zihinde ve kültürde bellek* içinde (s.1-3). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi (Eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çakır İlhan, A. (2007). Okul öncesinde sanat eğitimi ve drama. Öztürk, A. (Ed.). *Çocukta yaratıcılık ve drama* içinde (s.245-260). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Çelik, N. (2005). *Okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çellek, T. (2003). Sanat ve bilim eğitiminde yaratıcılık. *Pivolka*, 2 (8), 4-11.
- Çiçekay, A. (2012). *Ortaöğretim 5. sınıf görsel sanatlar eğitimi dersine öğrenci velilerinin bakış açıları (Van ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Diken, İ. H. (2008). Okul- aile işbirliğinin tanımı, kapsamı ve önemi. Küçükylmaz, E. A. (Ed.). *Okul, aile ve çevre işbirliği* içinde (s.1-3). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Elkoyun, Ö. (2007). *Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin öğretmenler tarafından bilinmişlik düzeyi ve uygulamada karşılaşılan sorunlar*. Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. Saban, A. ve Ersoy, A. (Ed.). *Eğitimde nitel araştırma desenleri* içinde (s.51-105). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gençaydın, Z. (1993). *Sanat eğitimi*. Eripek, S. (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gündal, A. (2007). *Görsel sanatlar dersinde yapılandırmacı yaklaşıma dayalı öğretim uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gürtuna, S. (2007). *Çocuk ve sanat eğitimi "Çocuğum sanatla tanışıyor"*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Kahraman, A. D. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ve çözüm önerileri*. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kalyoncu, R. (2013). İlk ve ortaokul öğrencilerinin sanat ve sanat eğitimine ilişkin görüşleri. *Ekev Akademi Dergisi*, 17 (54), 75 -88.

- Karabulut, N. (2004). Sanat eğitiminde öğretim alanları ve bir alt disiplin olarak sanat eleştirisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Karaca, G. (2011). 5-8 yaş aralığındaki çocuklarda stereotip (klişe resim) kullanımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 86-93.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. S. Turan (Çev.). Ankara: Nobel Yayın.
- Özer, Ö. (2001). *İlköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin resim iş derslerine ilişkin eğitim gereksinimleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- San, İ. (1977). *Sanatsal yaratma, çocukta yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- San, İ. (2011). Yaratıcılıkta temel kavramlar. Öztürk, A. (Ed.). *Okul öncesinde yaratıcılık içinde* (s.1-15). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Schirmacher, R. (1986). Talking with young children about their art. *Young Children*, July, 3-7.
- Tarı, H. (2011). *İlköğretim okullarının 1. 2. 3. sınıflarında uygulanan güzel sanatlar dersinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Türkcan, B. (2011). Görsel sanatlar dersi öğretim programı. L. Kılıç ve A. Öztürk (Ed.). *Müzik ve görsel sanatlar öğretimi içinde* (s.223-243). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Türkkan, (Türkcan) B. (2008). *İlköğretim görsel sanatlar dersi bağlamında görsel kültür çalışmaları: Bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ulusoy, M. D. (2005). *Sanatın sosyal sınırları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Ünver, E. (2002). *Sanat eğitimi*, Ankara: Nobel Yayın.
- Yavuzer, H. (2012). *Ana – baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yazar, T., Aslan, T. ve Şener, S. (2014). Sanat eğitimi sorunu olarak ülkemizde ilk ve orta öğretim kurumlarında sanat eğitimine olan ilgisizlik sebepleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 593-605.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2007). *Görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar* (2.bs.). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Yoleri, A. A. (2006). *Ortaöğretimde sanat eğitiminin gerekliliği konusunda resim öğretmenleri, okul idarecileri, diğer branş öğretmenleri ve öğrenci velilerinin görüşleri (Afyonkarahisar Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yükselgün, Ö. (2010). *İlköğretim görsel sanatlar dersi öğretim programındaki "görsel sanat kültürü" öğrenme alanının uygulanmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yükselgün, Ö. ve Türkcan, B. (2012). İlköğretim görsel sanatlar dersi öğretim programındaki "görsel sanat kültürü" öğrenme alanının uygulanması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 337-366.

Yazarlar

Arş. Gör. Nurgül ÇAKMAK, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümünde çalışmaktadır. Yüksek lisansını Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında tamamlamıştır. Halen Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında doktora eğitimine devam etmektedir.

Doç. Dr. Burçin TÜRKCAN, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümünde çalışmaktadır. Çalışma alanları sanat eğitimi, ilkokulda görsel sanatlar öğretimi, çocuk resimleri ve görsel kültürdür.

İletişim

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Havaalanı Yolu Üzeri 8. km. Şahinbey, 27010 Gaziantep / Türkiye
e-mail: nurgul.cakmak@hku.edu.tr

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi C Blok, Yunus Emre Yerleşkesi, Tepebaşı, 26470 Eskişehir / Türkiye
e-mail: burcint@anadolu.edu.tr

Summary

Purpose and Significance. Art education is important in the sense that it helps individuals with their affective, cognitive and psychomotor developments. A qualified art education improves the creativity, provides more rapid and multifaceted solutions to problems, helps to realize the relations between the objects and appreciate cultural values and aesthetic (Buyurgan and Buyurgan, 2012; Elkoyun 2007; Gençaydın, 1993; Yılmaz, 2007). In the primary school stage, where the education of art can be the most effective, students, teachers and parents need to make joint efforts for children to receive a qualified art education. In this context, it is aimed to examine the visual arts course in primary school in line with the opinions of students, teachers and parents.

Methodology. In this research, phenomenological research design is used within the framework of qualitative research approach. The study was conducted in four state primary schools in Gaziantep. The study group was determined using criterion sampling. In this context, the determination of the study group was based on the high socio-economic level of the schools and the willingness of the students to participate in the Visual Arts course. The study group was divided into six subunits, and each unit consisted of one student, teacher, and parent. Thus, the study group included 18 people in total. The data of the study were collected by semi-structured interviews. The interviews were conducted in two sessions with each participant. In the first session, it was aimed to learn the opinions of the participants about the visual arts course, the aims of this course, their experiences and the problems they encountered. The second session included reviews of the first session and explanations of the ambiguous expressions from the first session. The data were analyzed by content analysis technique, and Maxqda program was used in the analysis process. The findings are presented under three themes: general opinions, experiences and problems and suggestions.

Results. In the theme of general opinions, while the students stated that visual arts is the most important course for improving their imagination; teachers stated that it is important and necessary for the students to improve their self-expression skills and imagination; while parents stated that it facilitates learning and provide relief and enjoyment. The participants stated that using different techniques and exhibiting the products at the end of the activities increased the interest of the students towards the art course. Most of the teachers and parents stated that their attitudes towards the course affect the quality of the course and that both teachers and parents have positive views regarding the course. On the other hand, parents stated that they had low expectations from teachers due to limited physical facilities. However, teachers and parents indicated that students do not need to have a unique ability to attend the Visual Arts course and every child should be encouraged in this sense.

The "experience" theme revealed that two-dimensional studies such as painting, still life, plate drawing, cutting paste, picture completion, posters, and three-dimensional studies were carried out in the Visual Arts course. Some of the participants argued that free painting should be emphasized while some indicated that there should be a decided topic in painting. It is stated that only crayons and dry paint materials can be used due to time and economic limitations. Both parents and teachers stated that extracurricular activities of the Visual Arts course could not be performed due to strict school schedules and difficulties in receiving permission from authorities.

'Problems and suggestions' theme asserts that the participants have a common opinion about the lack of course hours. In addition, teachers and parents are concerned with the lack of tools, and poor course content; the teachers stated that the classroom environment was not suitable for the activities and that the classroom teachers were lacking. To address these problems, the participants proposed to increase

the course time, organize workshops in schools, change course content, give Visual Arts courses to the subject matter teachers and include the subject of Visual Art in high school and university entrance exams.

Discussion and Conclusion. As a result, in this research, the knowledge, attitude, and practices of the students, teachers and parents regarding the Visual Arts course were examined with a holistic perspective. In order to avoid the repetition of past research findings, a high socio-economic sample was studied. Nevertheless, research results show that all these years, experiences and practices are not conducive to a new approach and practices even in the context of changing programs. Therefore, we can make an emphasis on a social perception problem at this point. If there is no art awareness in society, art education is not valued as well. In this context, based on the results of the research, it is necessary:

- to make arrangements that increase the quality of the theoretical and practical courses taken by the prospective teachers for Visual Arts course;
- to arrange in-service training;
- to inform parents about the aims and benefits of the Visual Arts course and the activities carried out in this course;
- to organize workshops in which elementary schools have the necessary tools and media;
- to carry out in-class and extracurricular activities in which students, teachers, and parents can participate.